

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Dissertationvm Atqve Programmatvm Crellianorvm

Hendel, Johann Christian Hendel, Johann Christian

Halae ad Salam, 1784

VD18 90544366

CII. Observationes De Filio Patris Avt Matris Cvratore.

urn:nbn:de:gbv:45:1-13911

CII.

OBSERVATIONES
DEFILIO PATRIS AVT MATRIS
CVRATORE.

AD LEGEM I. §. I. D. DE CVRATOR. FVRIOS. ET ALIIS.

VITEMBERGAE, DIE SEPTEMBRIS CIOIO CCLIV.

*Lex I. §. I. D. de curatoribus furioso & aliis extra
minores dandis.*

VLPIANVS Lib. I. ad Sabinum.

Curatio eius, cui bonis interdicitur, filio negabatur per-
mittenda. Sed exstat D. Pii rescriptum, filio potius curatio-
nem permittendam in patre furioso, si tam probus sit.

§. I.

CELSVS noster, patrem a filio regi indecorum esse iudicavit, ideo Curatio ma-
que noluit filium patri curatorem dari. L. 12. §. 1. D. de tutor. & curat. gis est mini-
sterium quam
potestas.
dat. Forte enim veteres philosophos audiuit, qui contra naturam esse cre-
diderunt, sanguinis auctorem soboli obtemperare. FABIANVS certe apud Non est con-
tra naturam
parentibus
filios curato-
res dari.
M. ANNAEVM SENECAM negavit, patrem a filio dementiae acculari
posse, nisi appareret, patrem ex morbo furere, hoc est, ipsum in furorem,
quasi in morbum, incidisse. Ideo enim latam esse legem, ait, ut pater sa-
netur a filio, non, ut filii imperio regatur ^{a)}. Sed convenientius naturae
diuus PIVS, itemque diui fratres, IVSTIO CELERI ^{b)} rescripserunt,
filium, si sobrie vivat, magis quam extraneum patri curatorem dari posse.
L. 12. §. 1. D. de tutor. & curat. dat.

Est enim prima & certissima vox naturae, quam omnes gentes reue-
rentur, hac nos lege natos esse, ut parentibus & patriae inseruiamus. L. 2.
D.

a) M. ANNAEVS SENECA Lib. II. Contr. XI. in dinis.
vid. Cuiacius Lib. X. obs. 37. oper. prior. Tom. 3. p. 316.

b) De nomine Iustii

D de iust. & iur. Multum interest, *quomodo*, & *qua de causa*, quis ab alio *regatur*. Etiam *aurigae*, cum curru vehimur, & *lecticarii*, quorum manibus deferri solemus, nos *regunt*, & lubentes ipsis obsequimur, si nostro arbitrio & *iussu*, *nostraque voluntate* eo, quo *destinauimus*, nos deducunt. Quid de *medicis* dicemus, qui, ut vulnus coire possit, aut *caussa morbi* penitus remouea-ur, aegrotantibus, quid facere aut omittere debeant, *praecipiunt*, suoque illis *regimine* & imperio necessitatem obsequii imponunt ^{c)}. Praeterea amicorum *consiliis* interdum veluti lino quodam *regimur* ^{d)}, ut ex sinuoso & inextricabili errore in rectam viam & apicam lucem redeamus.

Igitur non semper nobis molestum est, ab aliis *regi*, si nostro *iussu*, aut cum spe magnae utilitatis, in magnis difficultatibus & perplexis antrastibus regamur. Eleganter D. PRIVS apud VLPIANVM, quosdam *consilio regendos* esse, ait, non ut opprimantur, sed ut ipsis *laborantibus subueniatur*. L. 12. §. 2. *D. de tutor. & curat. dat.* Hoc est imperium illud a natura constitutum, ut *infirmiores*, ne in periculum incurrant, ab integris & potentioribus *regantur*. Apposite DIONYSIUS HALICARNASSEVS *φύσεως*, ait, νόμον εἶναι ὅπασσι κοινόν, ὃν ἑδείς καταλύσει χρόνος, ἀρχὴν τῶν ἡττοτέρων τῶν κρείττορας ^{e)}. Lex est naturae, inquit, omnibus communis, quam nullum tempus dissoluet, *integros & validiores infirmis imperare*. Itaque non *contra naturam*, sed suadente naturali ratione, receptum est, ut *parentes infirmi & debiles*, filiorum *curatione*, consiliis & ministerio *regantur*. Nimirum, qui in *tutela & curatione* sunt, non ideo tutoribus & curatoribus subiecti sunt, ut quasi in vinculis, cum iniuria & damno suo, habeantur, sed ut *infirmis* eorum, providentia & *ministerio* tutorum & curatorum subleuetur. Opportune IULIANVS observavit, *curationem* esse speciem aliquam *defensionis*, cum, consilio & opera curatorum, non solum patrimonium, sed etiam corpus & salus miserabilium personarum *defendatur*, L. 7. *pr. D. de curat. furios.* sed nemini molestum erit in magnis calamitatibus aliorum cura & ministerio *defendi*. Igitur non potest esse obsecrum, rectissime *filios* parentibus curatores dari, ut, si rebus suis superesse nequeant, istorum *cura* defendantur. Sed SERVIVS & VLPIANVS scrupulum iniiciunt, quem euellere debemus. Ait enim VLPIANVS, *furiosos* ^{f)} & *infirmos* in *potestate* curatorum esse, donec resipiscant. L. 1. *pr. circa fin. de curat. furios.* & SERVIVS ipsam tutelam appellat *vim* ac *potestate*.

^{c)} L. ANNAEVS SENECA Ep. 78. ^{d)} PROPERTIVS Lib. II. El. 14. v. 8.

Daedaleum lino cum duce rexit iter.

^{e)} DIONYS. HALICARNASS. Lib. I. p. 5. edit. Francof. ^{f)} vid. IAC. LECTIVS ad Aemil. Macrum de Iudiciis in Thef. Otton. Tom. I. p. 93.

testatem, cui impuberes subiiciantur. L. 1. pr. D. de tutelis. Natura autem non videtur pati, vt filius patrem habeat in potestate, cuius ipse potestate continetur.

Sed, ne deterreamur duriori nomine *potestatis*, diligenter admonuit SERVIVS, illam non tutoribus datam esse ad consumendas fortunas pupillorum, sed ad tuendum eum, qui se ipsum propter aetatem suam defendere non possit. *dict. L. 1. D. de tutelis*. Est itaque in curatoribus *facultas* quaedam administrandi bona aliorum, quam SERVIVS & VLPIANVS *potestatem* appellarunt, sed quae nihil commune habet cum potestate illa, qua filius in familia subiicitur parenti.

Quae cum ita sint, pater nullam *indignitatem* patitur, neque *probrum* ipsi infertur, cum filius patri propter infirmitatem & iniuriam fortunae praeficitur *curator*, in cuius *tutela* & *praesidio* latere possit g). Audiamus illum apud VIRGILIUM MARONEM:

non laudis amor, non gloria cessit
pulsata metu: sed enim gelidus, tardante senecta,
sanguis hebet, frigentque effusae in corpore vires h).

Qua re pater in his calamitatibus sine *dedecore* filium habebit curatorem. Neque patrem pudere potest huius *ministerii*, quo filius ipsi in magnis difficultatibus succurrit. Coniunguntur enim saepius apud veteres *cura* & *administratio* i), vt appareat, *curatione* & *tutela* non imperium, aut cogendi potestatem, sed *ministerii* quandam speciem contineri. Hoc intellexerunt Saxones, qui nullam dignitati maculam imprimi censuerunt, si quis curatorem accipiat infirmitatis causa: Der Mann, der über seine Tage kommt, soll einen Vormund haben, wenn er will, und fränket damit weder seine Basse noch sein Wehrgeß. I. ldr. Art. 42. Non inepte Auctor glossae k) *germanicae* observat, tutorem esse *defensorem illius*, qui in tutela aut curatione est: Der Vormund ist ein Beschirmer, weil er den beschirmen und vertreten soll, der ihm von Rechts oder Magschafft wegen vertrauet oder befohlen ist, welcher ihm selbst wegen seiner Jugend oder Unvermögens nicht vorstehen kan. Nulla igitur iniuria pater afficitur, de cuius salute filius *curam* suscepit.

Imo

g) CICERO Orat. pro Muraena c. 10.

h) VIRGIL. Lib. V. Aeneid. v. 394.

i) CICERO de Natura deor. Lib. I. c. 1.

utrum dii omni curatione & administratione vacent.

k) Glossa germ. Iur. prou. Saxon. Lib. I. Art. 11.

Imo vero parentes interdum se *ali* & nutrir *desiderant* a liberis, ut iudex se interponere & caritatem sanguinis perpendere, ideoque filium cogere debeat, ne detrectet *alere parent.* L. 5. pr. & ff. 2. D. de agnos. & alend. liber. Nou. 12. c. 2. Sed quis non videt, ita commodissime parentem *ali*, si filius *curationem* bonorum & personae suscipiat, & prospiciat, ne quid patri defuit, ad vitam beate transigendam.

Enascuntur autem aliae, ex aliis, difficultates. Obiicit enim CELSVS, *turbari ordinem naturae*, si filius praesit parentibus, illorumque bona administret. Sed facile diluimus illam dubitationem. Etiam cum *aluntur* parentes a liberis, *naturae ordo* perturbatur, quae potius filios parentibus commendat, ut ab illis nutriantur. Quae contra votum & consuetudinem accidunt, *insolita* quidem, non iniusta dici possunt, neque naturae aduersari iudicantur, si ex illis insolitis magna utilitas, qua carere non possumus, speretur. CIMONI certe non turpe fuit, cum, *turbato ordine naturae*, vberibus filiae clanculum, in carcerem coniectus, aleretur ¹⁾. Quis igitur pudor fuerit, patrem *contra ordinem naturae defendi* & regi a filio, quem ipse defendere ac rueri debuisset. Est enim, ut diximus, *curatio* a filio suscepta, species quaedam *alimentorum*, qua pater non minus carere potest, quam cibo & aliis necessitatibus, quibus filius succurrere iubetur.

Neque vero hoc semper *molestum* est parentibus, si, *turbato* conditionis humanae *ordine*, filiorum beneficio & cura subleuentur. GRVTERVS ostendit marmora antiqua, in quibus parentes laudant filium *spem* & *delicias* ^{m)} *senectutis*, *alumnus* ⁿ⁾ *alendae suae senectutis studiosum*. PAPINIANVS ait, parentes, quamvis malint suam hereditatem liberis relinquere, tamen orbitatem suam consolari, si, *turbato mortalitatis ordine*, filius, contra commune votum omnium parentum, patri potius, quam extraneo hereditatem suam *pie* reliquisset. L. 15. pr. D. de inoffic. testam. Gaudet igitur pater de hereditate filii, in qua extraneo praefertur, quamvis hoc eueniat *contra ordinem naturae*, ut pater filio succedat.

Ex his itaque apparet, triste quidem, sed non ingratum tamen parentibus esse *ministerium*, quo ipsis tui *contra naturae ordinem* succurrunt. Quid magis *contra naturam* est, quam *patrem filii seruum* esse, & a filio manumissum, beneficio filii ad libertatem peruenire. Sed IVSTINIANVS ff. 5. I. qui & ex quibus caus. manum. tamen ex Lege Aelia Sentia retulit, hanc iustam manumissionis causam esse, si filius *patrem* aut *matrem* manu-

1) VALER. MAXIM. Lib. V. c. 4. n. 1. in extern. m) GRVTERVS in Opere Inscript. Tom. I. p. 304. n. 1. n) GRVTERVS ibid. p. 638. n. 5.

manumiserit. Potuit enim contingere, ut pater filii servus esset, si filius a domino heres institutus, totam familiam servorum, atque inter illos etiam patrem, servum testatoris, hereditario iure in potestatem herilem recepisset. In hac specie nihil iustius est, quam patrem, filii servum, ab illo pie manumitti, quamvis *ordini naturae* aduersetur, patrem herili potestati filii tanquam servum in familia subiectum esse, atque ab ipso manumitti. Neque potest dubitari, iucundam fuisse patri servo illam pietatem, qua a filio suo, contra *ordinem naturae*, manumittebatur.

Si ergo patris *dignitati* nihil decessit, quod in potestatem filii translatus, beneficio filii libertate donatus est; non potest turpe & indecorum videri, si pater *cura* & solitudine filii in magna calamitate defendatur. FABIO RULLIANO honori & voluptati fuit, quod, equo insidens, *sequi* potuit triumphantem filium, quem ipse parvulum manibus gestauerat in triumphis suis ^{o)}. Plus dicam, FABIO etiam iucundum erat, quod a filii, consulis lictoribus *submotus*, equo descendere, & pedibus ad filium venire iuebatur ^{p)}.

Vides, ne quidem molestum esse parentibus, si filiorum *imperio* regantur, cum intelligant, honorem & virtutem filiorum ad patrum honorem pertinere, & quae in filiis excelsa sunt, ad patres, tanquam ad auctores sanguinis & indolis, referri. Sed, ut supra observavimus, *curatio* patris, quam filius suscepit, non *imperium*, sed *ministerium* & *pietatis* officium continet, quod patri non potest dedecori aut acerbum esse. Scite VLPIANVS observavit, filium non solum patris, sed etiam matris curationem suscipere debere, cum utrique parenti *pietas* aequalis debeatur. L. 4. D. de *curat. furios.* Quomodo autem ingrata esse posset *pietas* & gratia, quam filii parentibus pro immortalibus beneficiis referunt, quae nulla *cura* & solitudine pensari possunt.

Ex his, quae disputata sunt, intelligitur, *naturae hoc non repugnare*, si parentes infirmi, filiorum *cura* ac *ministerio* in magnis necessitatibus *regantur* atque subleventur. ANCHISAE patri non solum non odium, sed etiam iucundissimum erat, cum humeris filii, quem parvulum manibus suis rexerat, ex urbe delatus, morti & incendio eriperetur ^{q)}. Neque fover ANTONINI aegre ferre potuit, cum manibus generi sui in senectute subleuatus esset. Ex hac enim pietate imperatori nomen ANTONINI PATRIBUS esse, quidam tradiderunt.

Q 2

§. II.

^{o)} VALERIUS MAXIM. Lib. V. cap. 7. num. 1. in rom.
MAXIM. Lib. II. c. 2. n. 4. in rom.

^{p)} VALERIUS

^{q)} VIRGIL. Lib. II. Aeneid. v. 705.

§. II.

Curatio est
munus publi-
cum humilio-
res potentio-
rum curam
suscipere pos-
sunt & po-
tentiores hu-
miliorum.

Diximus, *praeter ordinem naturae* receptum esse, ut res patris a filio regantur. Quae autem ab ordine naturae non nihil recedunt, *insolita* dicuntur, quia praeter consuetudinem, non *frequenter*, sed ex singularibus causis interdum admittuntur. Caue tamen, existimes, omnia *insolita*, quae *praeter ordinem naturae* locum inueniunt, *iniusta* seu *contra naturalem rationem* introducta esse. Haec enim naturalis ratio non prohibet, quo minus interdum *insolita* quaedam remedia, quamuis cum *incommodo* quodam coniuncta sint, nostris necessitatibus adhibeamus, si haec remedia sint *unica*, ut sine his utilitates quasdam procurare nequeamus.

Praeterea nunc locus est admonendi, non prorsus *inauditum*, neque contra *rationem iuris* civilis constitutum esse, ut *filium curatorem* rebus *paternis* administrandis ex *caussa necessaria* praeficiamus. Nimirum, constat, *curationem* non minus, ac tutelam, inter *munera publica* referri, quae propter communem aliquam utilitatem, etiam inuiti suscipere debemus. *L. 1. D. de vacat. & excus. muner. Pr. I. de excus. tut. & cur.* Sed in *muneribus publicis* imponendis, non attendi solet *discrimen* illud *personarum*, propter quod in *familia* diuerso iure inter se videntur. Placuit enim etiam *filio familias munus publicum* deferri posse, in quo *patri* suo *praeesse*, resque parentis regere & moderari queat. *ULPIANVS* certe, *filio* qui *magistratum* gerit, permittendum esse, docet, ut in *patrem* suo imperio utatur, ideoque *cogi* posse *patrem a filio*, ut hereditatem adeat & alii restituat ex fideicommissio. *L. 13. §. 5. D. ad SCt. Trebell.* Ex eadem causa *AFRICANVS* praecipit, in *priuatis* negotiis, *filium patri iudicem dari*, & contra *patrem* iudicare posse, quamuis patri in familia subiiciatur. *L. 77. D. de iudiciis.* Tempestiue *PAVLLVS* admonet, *iudicis* officium videri *publicum munus* esse, hinc in illo *munere publico* iudicis administrando negligendum esse ordinem personarum, quo in familia discernuntur. *L. 78. D. de iudic.*

Potest igitur pater *filium iudicem* habere, & filio magistratum gerenti, in priuatis negotiis extra familiam obtemperare, ne ipsa respublica turbetur. *Dignitatis* certe *personalis* rationem in muneribus publicis deferendis non habemus, sed generaliter placuit, *maiolem & aequalem inferioris iurisdictioni* non minus, quam potentioris imperio subiectum esse posse inuerso ordine aut gradu personarum atque dignitatum. *L. 14. D. de iurisdic. L. 13. §. 4. ad SCt. Trebell.* r) Abscisse *HERMOGENIANVS*, *ius publicum*, ait, non sequi *ius potestatis*, hoc est, in munere publico administrando non attendi, utrum in familia potestati illius subiecti simus, contra quem iure magi-

r) GERARD. NOODT. Comment. ad Dig. Lib. V. Tit. I. p. 151.

magistratus nostri utimur. *L. 14. pr. D. ad SCt. Trebell.* ^{s)} Eleganter TAVRVS philosophus apud AVLV M GELLIVM cum praeses prouinciae, comite patre suo, ad conuiuium venisset: *In publicis*, ait, *locis, muneribus atque actionibus patrum iura, cum filiorum, qui in magistratu sunt, potestatibus, collata, interquiescere paululum & conuiuere: sed, quum extra rem publicam, in domestica re atque vita sedeatur, ambuletur, in conuiuium quoque familiari discumbatur, tum inter filium magistratum & patrem priuatum, publicos honores cessare, naturales & genuinos exoriri* ^{t)}. Haecenus GELLIVS. Ne quis ramen credat, hoc ad solos magistratus pertinere, opportune addit POMPONIVS, in publicis causis filium familias, veluti si tutor datus sit, aut curator, loco patris familias haberi. *L. 9. D. de his qui sui vel alien. iur.*

Apparet igitur, si filius curator patri detur, non attendi ius potestatis, sed munus publicum curationis, prout utilitas suaserit, turbato personarum & dignitatis discrimine, etiam filio deferri posse. Ex eodem fonte deriuatur, quod patroni filius erubescere non debeat, si ipsi libertus patris tutor detur. *L. 14. D. de tutor. & curat. dat.* quamuis libertus patrono eiusque liberis obsequium & summam reuerentiam debeat non secus ac parenti. *L. 9. D. de obsequ. parent. & patron. praestand.*

Recte igitur minor, seu inferior, ut libertus, maiori, cui obsequium & reuerentiam non minus ac parenti debet, tutor aut curator datur, nec videntur iura familiae aut dignitatum muneris publici administratione perturbari. Non desunt exempla principum, qui sensu infirmitatis suae permoti, filiis administrationem reipublicae & imperii permiserunt, ut ipsi quodammodo filiis subiecti esse viderentur. Nostra aetate Rex Hispaniae, iam fatis defunctus, filio primogenito nunc mortuo, permisit imperium, maluitque filii prouidentiae res omnes gubernandas committere. Non dubitauerunt imperatores imperii Romano-germanici, administrationem regi Romanorum aut vicariis imperii lege constitutis committere, si quando ipsi morbo, vel peregrinationis necessitate impediti, non potuerint reipublicae praesse. Aurea bulla Tit. 5. §. 1. ^{u)}

Non inique igitur curatio illis defertur, qui inferiores sunt gradu dignitatis, ut possint res illorum administrare, quibus ad obsequium & obedientiam praestandam obstringuntur. Immo vero quia dignitatis & ordinis ratio in muneribus publicis haberi non solet, vicissim nec maiores nec

s) CORNEL. VAN BYNKERSHOECK Lib. I. Obseru. Iur. rom. cap. 18. pag. 74.

t) A. GELL. Noct. Att. Lib. I. c. 2.

u) IO. PET. ALVDEWIG. Comment. ad Auream Bullam Tom. I. p. 507. Kemmerich. Introductio ad Ius Publ. Lib. III. c. 8. §. 27. seq.

potentiores puduit, *humiliorum curam* suscipere, ne res eorum consume-
rentur. Ita & *parentes* filii emancipati, & *patroni* tutelam libertorum im-
puberum gerunt. *tot. tit. Inst. de legit. parent. & de legit. patron. tut.*
Apud *Saxones* inprimis, *dominus directus* vasalli impuberis tutelam gerere
& feudum *tutoris* iure administrare non detrectat. Der Herr ist ja immer
des Kindes Vormund an dem Guth, das das Kind von ihm hat, dieweil er
das Angefälle unverliehen hat. Und soll die Gült des Guths nehmen, bis das
Kind zu seinen Jahren kommen. *Sächs. Lehnrecht Cap. 26. x)* *IMPE-*
RATORIBVS non molestum fuit se *nutricios* & *curatores* ecclesiarum ap-
pellari *y)*. In ipsis legibus imperii Caesar gaudet, se dici curatorem & de-
fensorem ecclesiae & orbis Christiani, obersten Voigt der Christenheit *z)*,
Schutz und Schirm Herrn der Kirchen *a)*. Qua de causa *Saxones* non
dubitarunt regem *Germaniae*, *curatoris romani* nomine, posteris commen-
dare; da er Römischer Voigt von heißt, und darum das er Römischer Voigt
ist *ic. Weichbild. Saxon. Art. 8.* Romanis magistratibus etiam non inui-
sum fuit, si *curatorum nomen* ipsis a populo tribueretur. *MARCUS TVE-*
LIVS habet *curatores* frumenti *b)* & aediles annonae *curatores* *c)*. *GRV-*
TERVS etiam commemorat *curatores viae sternendae & reficiendae*, & ali-
mentorum *curatores* *d)*, quamvis hi omnes magistratuum munere in ciui-
tate fungerentur.

Parum igitur refert, quis alteri *curator* detur, cum & inferiores su-
perioribus praefici possint, & potentioribus non graue sit, curam suam in
humiliores & miseros conferre. Noli igitur mirari, quod *filius* etiam *patri*
curator dari possit, cum, ut diximus, in publicis muneribus non attendamus
iura priuatae potestatis.

§. III.

Filius matri
recte curator
datur. Etiam
cura sexus
filio deferri
poteft.

Accepisti, nec reuerentiam patri debitam, nec iura potestatis, prae-
tori impedimento esse, quo minus filium possit patri curatorem dare. *Cu-*
ratio enim pietatis ministerium & obsequium aliquod continet. Quando-
quidem natura primo loco nos admonet, ut patriae parentibusque pareamus.
L. 2. D. de iust. & iur. Occurrit *VLP IANVS*, qui non tantum *patris*,
sed etiam *matris curationem* ad *filium* pertinere ait. Eius rei hanc affert
rationem, quod utrique parenti, quamvis non aequalis sit illorum potestas,
pie-

x) vid. *IO. PET. de LVDEWIG* dissert. de different. iur. rom. & germ. in fru-
ctuum attributione, inprimis tutelae fructuariae p. 6. sequi. *y)* Const.
Sicilor. Lib. III. Tit. 28. apud *Lindenbr.* in Codd. LL. antiq. pag. 802.
z) Rec. Imper. August. de anno 1530. §. 9 & 10. *a)* Capitulatio nouiss.
Francisci Art. 1. *Io. Limnaeus* ad Capit. Caesar. Art. 1. p. 134. *Christ. Tho-*
masius ad Lancell. Lib. II. Tit. 19. p. 1029. *b)* *CIC.* Epist. 11. ad Att.
Lib. XV. *c)* *CIC.* de LL. Lib. III. c. 3. *d)* *GRVTERVS* Oper. in-
script. Tom. I. p. 435. n. 8. & alibi passim.

pietas tamen aequa debeatur. *L. 4. D. de curat. furios.* *Pietas* igitur filio persuadebit, ut *matrī* etiam impertiat aliquid curarum, quae magis vere, quam pater, indiget curatore, in cuius praesidio & tutela conquiescat. Maiores enim, si MARCO TULLIO fides est, mulieres omnes, propter infirmitatem consilii, in tutorum potestate esse voluerunt ^{e)}. Sed, *patre* quidem *superstite*, non facile inveniunt matres, cur ad filios confugiant, cum mariti consilio & cura defendantur. Durior autem *viduarum* est conditio, quae plerumque sibi consulere, & rebus suis praeesse nequeunt, nisi ab aliis regantur ^{f)}. Olim quidem Romani dubitarunt, utrum patri duntaxat, ceterisque virilis sexus parentibus, filius ad alimenta praestanda, & alia necessaria subministranda, adstringatur, an etiam *matrem* & ceteros per matrem coniunctos alere & protegere cogatur. Sed *VLPIANVS* hoc officium ex aequitate, & sanguinis caritate, aestimandum esse censuit, ideoque *matris viduae* aegritudini non minus, quam patris necessitati a filio prospiciendum esse iudicavit. *L. 5. §. 2. D. de agnosc. & alend. liber.* Noli igitur dubitare, quin filius, qui matrem interdum alere cogitur, etiam matri curator dari possit. Ita *CHRISTO*, Seruatori generis humani, visum est, qui iam moriturus, discipulum inter omnes dilectissimum matri suae *filium* assignavit, ut filius ille curam suam & sollicitudinem in matrem adoptiuam, loco filii mortui deriuaret, *Ioann. c. 19. v. 27.* Etiam *PIPINVS* & *LVDOVICVS* Reges, viduas pupillarum iure uti, & iudicis providentiae atque curae inprimis commendatas esse, voluerunt ^{g)}. Veteri Saxonum iure, videtur *curatio* vxoris viduae relictæ ad *pruignum*, seu filium, quem maritus ex alia vxore habuit, pertinuisse. Ita enim Saxones praeceperunt: *Qui mortuus viduam reliquerit, tutelam eius filius, quem ex alia vxore habuit, accipiat* ^{h)}.

Multo magis igitur habuerunt posterī, cur, sanguinis caritatem secuti, filio legitimo & naturali, matris suae heredi, eius curationem & tutelam deferrent. Consuetudine enim inuectum est, ut proximus agnatus & heres curam suscipiat de mulieris viduae salute. Der älteste Schwerd: Magen und der Erbe, ist auch der Wittwen Vormund, bis sie wieder einen Mann nimmt, wosern er ihr ebenbürtig ist. 1. Ldr. Art. 23. Itemque alio loco, wenn der Mann stirbet, so ist sie ledig von seinem Rechte, es muß aber ihr nächster ebenbürtiger Schwerd: Magen ihr Vormund seyn. 1. Ldr. Art. 45. Filii igitur, qui matris hereditatem propter ius sanguinis expectant, tanto iustius aliquid curarum matri impertient, quanto plurium beneficiorum, quae

a

e) CIC. Orat. pro Muraena c. 12. f) FERANDI Adduens. Explic. Lib. I. §. 55. in thes. Otton. Tom. 2. p. 560. g) Leg. Longob. Lib. II. Tit. 48. n. 1 & 2. in Cod. LL. antiq. apud Lindenbrog. p. 645. h) Vetus Lex Sax. Tit. 7. n. 2 apud Lindenbrog. p. 476.

a matribus profecta sunt, recordantur. Cogitare enim debent, matres indulgentiores esse in filios, illos fouere in sinu, in umbra continere, non permittere, ut fleant, tristentur, aut vlllo vnquam incommodo laborent ⁱ⁾). Hodie quidem mulieribus viduis aut virginibus *curatores sexus*, inprimis si in iudicio litigent, aut immobilia vel Geradam totam alienent, etiam ex officio a iudice adiunguntur. *Const. Elect. Sax. 15. p. 11. k)* Iudex igitur in hac specie non dubitabit *filium matri curatorem sexus* dare.

§. IV.

*Filius patris
res admini-
strare & ne-
gotia gere-
re potest sine
mandato.*

Pietatis igitur officio fungitur filius, qui patris aut matris curationem non detrectat. Huic pietati cum fauerent veteres, permiserunt filius etiam sponte & sine praetoris iussu aut patris mandato res parentum defendere & pro patre in iudicio interuenire. Apud SCAEVOLAM elegans est epistola LVCI TITII, qui naturae conueniens esse iudicauit, filios sine mandato res paternas in familia administrare: Ἐγὼ μὲν κατὰ φύσιν εἶναι νομίζω, τὴ ὕπὲρ πατρὸς πραγματεύεσθαι, διὰ τὴ τινὰ ἐπιτροπὴν αἰτεῖν. Ego quidem secundum naturam esse existimo, pro patre negotiari, sine aliqua concessionis inquisitione. *L. 60. §. 4. D. mandati.* Luculenter VLPRIANVS docuit, si quis ex liberis interueniat pro patre, non exigi mandatum, *L. 3. §. 3. D. iudic. solui.* quamuis etiam possit expresso patris mandato filiis administratio permitti. *d. L. 3. §. 3. iudic. solui.* Certe filium pater, sua voluntate, institorem negotiationi suae potest praeponere, ut rem totam administret. *L. 19. §. 2. D. de instit. action.*

Liberi ergo, qui in potestate constituti sunt, non solum iussu, sed etiam sine mandato, possunt res patris procurare. *L. 35. pr. D. de procur.* ALEXANDRO quoque placuit, filium, licet non ostendat mandatum patris, ultro eius actiones dirigere posse. *L. 12. C. de procurat.* Hoc vnum enim exigitur, ut filii de rato caueant, neque aliquid suscipiant, quod sine speciali mandato perfici non possit. vid. *Ord. Proc. El. Sax. rec. Tit. VII. §. 3.* Immo vero laxior est interdum potestatis filii, quam procuratoris, expresso mandato constituti. Si enim captiuus redimendus est pater, poterit filius res patris vendere, aut pignoris iure obligare, ut pecuniam conficiat, patris redimendi causa. Hoc vero procuratori, nisi speciali mandato instructus sit, veteres non semper concedendum esse crediderunt. *Nouell. 115. cap. 3. §. 13.*

Quae cum ita sint, plerumque malunt patres, inprimis senes, absentes aut infirmi, sine praetoris interuentu, filiis res suas administrandas priuatim

i) L. ANNAEVS SENECA de Providentia c. 2.

k) Mand. Reg. Elect. de dato Dresden den 22. Nou. 1722. in Cod. Aug. Tom. I. p. 1210.

uatim committere, & commendare. Ita enim euitare possunt difficultatem, & causae cognitionem, cum multis incommodis coniunctam, quae necessaria est, si patris *curatio* a praetore filiis *publice* deferatur. Immo vero commodius est, de his rebus priuatim agi inter filium & patrem, ut pater, sine praetoris auctoritate, mutato consilio, cessante causa curationis demandatae, res suas repetere a filio, illasque suo arbitrio ordinare possit. PAVLVS tamen negotia *patris furiosi* videtur excipere, quae geri nequeant sine decreto magistratus; ait enim, furioso animum deesse, hinc dici non posse, quod *rem ratam habiturus sit*, si quis sine *mandato*, ex praesumpta eius voluntate, interuenerit pro furioso. L. 2. §. 1. D. de procurat. Hac de causa filius cum cautione de rato pro patre furioso non poterit interuenire.

§. V.

Possunt itaque parentes *priuatim* filiis res suas commendare, ut filii non tam curatorum quam potius procuratorum & institorum officio, sine praetoris interuentu, defungantur. Hoc iure imprimis *senes & infirmi*, qui rebus suis propter aetatem superesse nequeunt, utuntur. Apud Germanos fere consuetudine inualuit, ut *senes rustici*, ultra sexagesimum aetatis annum prouecti, filiis *vendant* bona sua, & fructus quosdam, seu *alimenta* commoda, sibi reseruent. Ita enim *colore venditionis*, incommoda administrationis, & *curationem bonorum*, in filios transferunt, ipsi vero honesto & securo otio consenscunt. Magistratus quidem, qui in loco rei suae iurisdictionem exercent, *senibus infirmis*, maxime annum sexagesimum aetatis egressis, prorsus resistere, & venditiones illas impedire non possunt. Magna tamen cautione & providentia uti debent, ne tales venditiones temere, & sine discrimine ab ipsis confirmantur. Praefecti non permittere debent, ut bona *emphyteutica* aut *cenfuitica* filiis a parentibus *viliori pretio* in fraudem census aut *laudemii* vendantur. *Laudemium* enim, tanquam pars iusti pretii, domina post veram aestimationem praedii exsoluendum est ¹⁾, nisi liberis illud interdum remittatur. *Const. inedit. 1.* Porro prospiciendum est, ne, detractis alimentis, quae venditor sibi reseruat, seu fructibus ad alendum destinatis, redditus fundorum ita imminuantur, ut emtori vix sufficiant ad onera ferenda, & operas domino praestandas. Daferne ein Amts. Unterthaner, Älters oder sonst Unvermögens halber, seinem Guthe nicht mehr vorstehen kann, so ist die Alienation zwar, jedoch mit keinem Auszuge, dadurch die Güther allzu sehr geschwächt werden, zu gestatten ^{m)}. Denique si venditores vel *aediculis* habeant, in quibus alantur, vel fructus quosdam prae-

1) vid. Mand. Elect. de dato Zörgau vom 12. Jul. an. 1681. in Cod. Aug. Tom. II. p. 25 sequ. m) dict. Mand. in Cod. Aug. Tom. II. p. 25.

praedii ad alimenta sibi *reuerfauerint*, iubentur vel 'vt possessores' aedium als Häusler, vel vt inquilini, als Hausgenossen, census aut operas praestare: Welche Verkäufer bey Uebergabung ihrer Güther, an ihre Kinder oder auch Frembde, gewisse Auszüge sich vorbehalten, theils auch auf des Guths Grund und Boden sich besondere Häuserchen zu ihrer bessern Bequemlichkeit und Aufenthalt gebauet, sollen in dem ersten Fall, wenn sie nur aus den Güthern den Auszug genießen, als Hausgenossen, in dem letztern Falle aber, wenn sie Häuserchen sich erbauet, als Häusler tractiret werden ⁿ).

Qui igitur *vendunt* bona sua liberis, *senectutis* & verae *infirmittatis* causa, saluo iure domini directi, *pruatum* quodammodo *curationem* bonorum, & onus alendae senectutis suae in liberos conferunt, quamuis filius non exprello iudicis decreto, illis curator *publice* constituatur. Alii senes, vt possint consilium mutare, non vendunt, sed locant praedia filiis interdum non ita magna mercede, vt ipsi alantur ex pensionibus, & filii heredes curam & sollicitudinem suscipiant de bonis conseruandis.

Quandoquidem vero, qui vendunt vel locant praedia *cum reseruato rustico*, mit Vorbehalt eines Auszugs, non omnium onerum vacationem habent, sed ad census soluendos aut operas domino praestandas, vt possessores aedium vel inquilini domino plerumque obligantur; *malunt* interdum patres illi, senio confecti, propter summam infirmitatem & virium debilitationem *filios* suos *curatores* accipere, quarum prouidentia ipsi penitus omni sollicitudine & cura liberentur. Hoc enim etiam Saxonico iure *senibus* permissum, vt, si viribus defecti sint, post annum sexagesimum exactum, possint petere sibi *curatores*, in quorum praesidio delitescant: Ueber 60. Jahr ist der Mann über seine Tage kommen, da er einen Vormund haben soll, wann er will, und fränket damit weder seine Basse noch sein Wehrgeld. I. Ldr. Art. 42. Quo loco obseruandum est, filium, qui propter senium & propter ingrauescentem aetatem patri curator datur, magis *administratorem bonorum* esse, quam *personae curatorem*; cum *senes* non tam *regi* velint a curatoribus, quam labore ac molestia administrationis liberari. Ita POMPONIO visum est de curatore, qui tutori ob *senium aetatis* vel aduersam valetudinem adiungitur. Ait enim, hunc magis *administratorem rerum*, quam *curatorem* dici posse. L. 13. pr. D. de tutel.

Volentibus igitur senibus, propter infirmitatis priuilegium *curatores* dari possunt, sed non facile *inuitis*, nisi in causae cognitione appareat, illos, quamuis mentis compotes esse videantur, tamen ad egestatem perducere & rebus

ⁿ) ibid. & Mand. Reg. Elect. de dato Dresden den 27. Jun. an. 1709. in Cod. Aug. Tom. I. p. 1755.

bus suis moderari non posse. L. 12. D. de tut. & cur. dat. Ita quidem senibus dantur *curatores*, qui, nulla mercede accepta, omnia pro illis incommoda suscipiunt & rationes reddunt administrationis suae. Sed admonendum est, nulla *senes macula* adspersi, & nullum dedecus inferri illis, qui propter *senium* curatores petunt. Hoc ostendit ille, quem supra adduximus apud VIRGILIUM MARONEM, qui significat, nondum omnes igniculos animi extinctos, sed impedimento esse senectutem, quae prohibeat, ne consilia animi cum fructu perficiat & exsequatur. Audiamus VIRGILIUM senis illius verba interpretantem:

*Si mihi, quae quondam fuerat, quaque improbus ista
exultat fidens, si nunc foret illa iuuenta o).*

Iremque paulo ante:

*non laudis amor, non gloria cessit
Pulsa metu: sed enim gelidus, tardante senecta,
Sanguis hebet p).*

Recte maiores nostri: Er fränket damit weder seine Büsse noch sein Wehrgeld. i. Ldr. Art. 42. Gratulatione potius digni habentur, qui proxime absunt a portu, & in navigatione illa, filiorum ministerio, quasi velis remisque feliciter & circumspēcte prouehuntur. Educarunt enim filios, ut in illis inueniant spem & delicias senectutis suae q). Nihil senibus molestius est, quam si nouas sedes quaerere, atque ingrauescente aetate, usum vitae, quo assueti sunt, deserere cogantur. Igitur malunt inter suos in sede, quam olim elegerunt, fata sua opperiri. Ita HORATIUS FLACCUS:

*Heie meae sedes utinam senectae
sit modus lassae matris & viarum
militiaeque r).*

§. VI.

Praetor itaque non dubitabit, his senibus, vel petentibus, vel si indi- *Filius volens*
geant aliorum consilio, *filium* etiam sponte curatorem dare. VLPIANVS prae aliis ad-
ait, non solum posse filium dari curatorem, sed etiam dari debere potius mittitur ad
filium, quam extraneum. L. 12. §. 1. D. de tut. & cur. dat. L. 1. §. 1. de curationem
curat. furios. In hac re enim obsequendum est voto communi omnium pa- patris senis.
rentum, qui malunt in sinu propinquorum consenescere & curatione filio- An etiam sit
rum defendi, quam extraneis se committere & illorum iniuriam cum gemitur. Certe co-
tu gi potest ad
prae stande

R 2

a) VIRG. Lib. V. Aeneid. v. 397. p) ibid. v. 394. seq. q) GRVT. in Oper. alimensu,
inscript. Tom. I. p. 304. n. 1. & p. 758. n. 5. r) HORAT. Lib. II. Carm.
Od. 6. v. 6.

tu ac dolore expectare. Ab extraneis enim metuunt, ne vel diuitias suas inuidiae exponant, vel paupertatem detegant, atque ita augeant molestias effectae senectutis. *L. 2. pr. C. quando & quib. quarta pars deb.* Quare gaudent senes illi, si a filiis administrentur bona sua, quae filiorum causa ab illis comparata sunt, & quorum hereditatem, filiis inprimis, destinant. *L. 15. D. de inoffic. testam.*

Igitur si parentibus curatores dandi sunt, filii praeferuntur extraneis, ne res familiaris, interuentu extraneae personae, affligatur. Neque tamen hoc est perpetuum, cum in illis negotiis, quae arbitrio iudicis reguntur, multa accidere possint, quae efficiant, ut a communi voto atque regula recepta discedatur. Praetor arbitrium parentis potest deserere, si quaeratur, ubi quis alendus & sustentandus sit, & prospicere debet, ut ille, cui alimenta decernuntur, sine omni maligna suspicione, & sine magno incommodo, alatur. *L. 1. §. 1. D. ubi pupillus educ. deb. & L. 1. C. eod.* Diligenter monuit D. PIVS, tunc demum filium patri curatorem dari, si filius sobrie vixerit, & si tam probus fuerit, ut sine dubitatione cura de salute & patrimonio parentis filio permittenda esse videatur. *L. 12. §. 1. D. de tutor. & cur. dat. & L. 1. §. 1. de curat. furios.* Hoc enim negotium ex conditione personarum, ex tempore & loco, ex ipsa quantitate patrimonii, aestimandum est, ut quietem, & tutam sedem senectutis suae, pater inueniat, qui rebus suis ipse satis commode vacare non potest. *L. 1. §. 1. D. ubi pupill. educ. deb.*

Itaque tunc demum, si nihil impedimento sit, nec dubitari possit de filii affectione, praetor filium potius quam extraneum curatorem dabit. Minus autem dubitare poterit praetor, si paratus sit filius ad curam familiae suscipiendam. Qui enim bene animati sunt, illis dulcissimum est officium, quo gratiam referre possint meritissimo parenti. In mentem venit ille apud VIRGILIUM MARONEM, qui,

ut depositi proferret fata parentis,

scire potestates herbarum usumque medendi

maluit, & mutas agitare inglorius artes s)

Ab hoc pietatis ministerio filium praetor non facile retrahet aut auocabit.

Sed difficilior est disputatio, si quaeratur, an praetor etiam cogere possit filium inuitum. D. quidem PIVS & D. FRATRES, ex quorum rescripto filius patri curator dari potest, non videntur de filio inuito cogitasse. Aiunt enim, permittendam esse filio curationem patris. *L. 1. §. 1. D. de curat. furios.* Sed permittimus volenti duntaxat, quod desiderat, non inuito,

s) VIRG. Lib. XII. Aeneid. v. 395.

uito, qui potius cogendus est arbitrio praetoris. Praeter ea Imperator GORDIANVS, tantum abest, vt cogat filium inuitum patris curationem suscipere, vt potius iubeat filium curatores *petere* a praetore, qui perturbata patris negotia sanare possint. L. 3. C. de curat. furios. Hac de causa non videtur cogendus esse filius inuitus ex rescriptis D. PII atque GORDIANI, qui permittendam duntaxat volenti curationem aut alios ab ipso curatores petendos esse iudicarunt.

Verum enim vero certius est, filium etiam *inuitum cogi posse* ad curationem patris emeriti suscipiendam. Nimirum *alere* parentem *filius* cogitur etiam *inuitus*. FABIVS QVINCTILIANVS tractauit legem, qua cautum est, vt filius, qui patrem alere recuset, vinciatur, & magistratus imperio coerceatur ¹⁾. Enucleate VLPIANVS praecipit, parentes, causa cognita, a liberis *alendos* esse, L. 5. pr. D. de agnosc. & alend. liber. Ideoque captis pignoribus & *mixto iudicis* imperio *cogendum* esse filium, vt alimenta patri praebear pro modo facultatum. dict. leg. 5. §. 10 D. de agnosc. & alend. Nou. 117. c. 1. in fine. ANTONINVS Imperator nullo discrimine admissio, iustissimum esse, ait, liberos succurrere parentum necessitatibus. L. 1. C. de alend. lib. & parent. Apertissime IVSTINIANVS patrem inopem non solum ob spem hereditatis, sed etiam propter ipsam naturam & legis dispositionem, alendum esse constituit. L. 8. §. 5. C. de bon. quae liber. Quamuis enim pater, inquit, legum contemptor & impius sit, tamen pater est. Nou. 12. c. 2. in fine. PAVLLVS certe, patrem, etiam si in insulam relegatum, a filia non immerito alii posse respondit. L. 73. §. 1. D. de iur. dot.

Alendus igitur est pater a liberis. Sed qui *alere coguntur*, omnibus necessitatibus succurrere & operam dare debent pro modo facultatum, ne quid desit patri ad vitam beate & commode degendam. L. 1. C. de alend. lib. vel parent. & L. 2. C. de aliment. pup. praest.

Noli igitur dubitare, quin filius, qui patrem alere tenetur, etiam *curationem* personae & bonorum suscipere cogatur. Certissime enim pater ad egestatem perducitur, si, cum rebus suis ipse moderari nequeat, res familiaris & curatio bonorum negligatur. Nimirum, qui egenum patrem de suis facultatibus alere cogitur, multo magis prospicere debet, ne bona patris, ex quibus suo sumtu alii possit, pereant & dissipentur. Ex hoc fonte defluxit, quod *potentissimus pater patriae*, lege publica prospexit, liberos rusticorum ne quidem a domino iurisdictionis ad ser-

1) M. FAB. QVINCTILIANVS Declam. 5. Partulphi Prateij Iurisprudencia Vetus LL. Solonis Lib. IV. in thes. Otton. Tom. 4. p. 400.

servitia annua cogendos esse, si appareat, parentes liberorum suorum ministerio carere non posse: Wenn der Vater seine Kinder, die zum Dienstzwang erfordert werden, zu seinem Hauswesen selbst unentbehrlich brauchet ^{u)}, ut appareat, officium, quod liberi parentibus debent, omnibus aliis negotiis praeferrri.

Filius igitur patri curator dari, & interdum etiam cogi potest a praetore. Sed porro expediendum est, utrum mere *dativa* sit illa curatio, quam filius de parente *sene & debili* suscipere cogitur, an potius filio *immediate a lege* illa cura imponatur, ideoque haec cura *legitima* appellari possit. Si rem ex Iure civili aestimes, non inepte dubitari potest de *legitima* hac curatione. Lex enim XII tabularum *legitimam* tutelam & curationem tunc demum proximis *heredibus* imponit, si certum sit, illis spem hereditatis & successionis, ne quidem testamento & suprema voluntate *domini*, auferri posse. *tot. tit. I. de legit. patron. tutel. L. 1. pr. D. de legit. tut. Furius* igitur & *prodigi*, cum testamentum facere nequeant, in *legitima* cura heredum suorum esse debent. *§. 3. I. de curat. Minores* vero non sunt in *legitima* agnatorum cura, sed a praetore curatores accipiunt, quia hereditatem agnatis testamento eripere, illamque in alios transferre possunt. Eadem videtur esse conditio *senum*, qui quamvis debilitati sint, testamenti tamen factione non prorsus excluduntur. *DIOCLETIANVS & MAXIMIANVS, senectutem solam*, nequidem donationibus inter vivos, impedimento esse, censuerunt. *L. 16. C. de donationib.* Multo minus vero *senes* hereditatem in alios transferre prohibentur.

Verum enim vero, quamvis possint *senes* testamenta facere, nihilominus tamen filii parentis senis curationem *legitimam* suscipere tenentur. Expeditum est enim, filios hodie *certissimam* habere spem successionis, cum *legitima portio* illis interuerti, aut imminui a parentibus nequeat, nisi suo delicto exheredationem mereantur. *Nou. 15. pr. sequ.* Filius igitur, qui partem aliquam paternae maternaeque hereditatis *necessario* consequitur, munere *legitimae curationis* oneratur, nisi causam idoneam exculcationis inueniat, qua munus illud declinare possit. *tot. tit. de legit. patr. tut.* Quae cum ita sint, dicemus, patrem esse in legitima filiorum curatione. Haec enim non solum ad filios, qui in patris potestate sunt, refertur, sed ad *emancipatos* etiam, quibus & ipsis praetor bonorum possessionem, & Imperator parentum *hereditatem* liberaliter concedit. Ipse pater liberorum *emancipatorum*, qui sunt impuberes, *legitimam tutelam* nanciscitur, propter spem successionis; ideoque nec liberi emancipati, quibus portio legitima eripi non potest, patris naturalis curationem recusare possunt, quamvis solum sit vinculum civilis potestatis.

Non

^{u)} Gesindeordn. de dato Warschau den 16. Jul. anno 1735. Tit. 7. § 7.

Non multo secius de liberis *separatis*, von abgefonderten oder abgefunden Kindern, iudicabimus, qui, parte bonorum accepta, suo arbitrio res suas administrant. Hi enim *spem hereditatis* retinent, & bona a patre relicta dividere possunt cum coheredibus, si *conferre* velint bona, quae acceperunt a parente. 1. Ldr. Art. 13. *Separati* igitur liberi, propter *spem hereditatis*, obstricti sunt ad curam *legitimam* suscipiendam. Sed, quid dicemus, si *renunciauerint* hereditati, parte aliqua accepta? Post *renunciationem* enim, iureiurando confirmatam, non possunt cum reliquis heredibus actione familiae eriscundae experiri, sed prorsus ab hereditate excluduntur. c. 2. de pact. in 6. P. 11. Const. Elect. Sax. 35. x) Sed nihil moueor, quo minus credam, etiam *separatos* liberos, ad munus *curationis legitimae* suscipiendum, cogi posse a praetore. Liberi enim *separati* a viuis parentibus *acceperunt hereditatem*, & plus habent, quam *spem hereditatis*, ideoque non minus tenentur, quam illi, qui propter solam *spem* successionis, curatione legitima onerantur. Iure civili igitur, pater senex & infirmus in *legitima* est cura filiorum, quia omnes filii certam *spem hereditatis* paternae retinent. Multo magis vero Iure Saxonico veteri filiis curatio legitima imponi potuit, cum Saxones *senibus* & infirmis non permiserint liberam de bonis suis disponendi facultatem: Alle fahrende Haabe aber kann der Mann ohne der Erben Erlaubniß aller Orten vergeben und Guth verlassen und verleihen, so lange er sich dergestalt vermag, daß er mit einem Schwert umgürtet und mit einem Schilde, von einem Steine oder Stocke, einer Ellen hoch, auf ein Pferd steigen könne, ohne eines Menschen Beyhülfe. Wenn er dieses zu thun nicht vermag, so kann er auch nichts vergeben, lassen noch leihen, daß er es dem entferne, der es nach seinem Tode erwartend ist. 1. Ldr. Art. 52. Glossa germanica excipit res exiguas duntaxat, quas *senex* in lecto suo decumbens, in manu tenere & in donatarium transferre potest. Doch sagen etliche, daß er auch auf seinem Siechbette die Ding vergeben mög, welche er über das Bettbret hinwegreichen könne. Sed haec quidem in plerisque locis maximam partem y) desuetudine exoleuerunt. Filiis tamen etiam in Saxonia propter *certissimam spem* portionis *legitimae*, & quia patri, tanquam patri, etiam sine spe hereditatis obstricti sunt. *curatione parentum* legitima merito defertur. Extremo disputatione vix indiget, curatorem etiam *legitimum* a magistratu *confirmandum* esse. Rec. Imper. de anno 1548. §. 31. Parum igitur refert, utrum hanc curationem *legitimam*, an datuam appellemus, cum filius nunquam, ut *curator*, bona administrare possit, nisi auctoritate magistratus curationis munus ipsi sit commissum.

§. VII.

x) CARPZ. P. 11. Const. 35. def. 4. Berg. oecon. iur. Lib. II. Tit. 4. §. 48. n. 5. p. 446. y) vid. Const. El. Sax. 12. & 31. P. 11. Torgauisches Auschreiben
 ür. von Agnaten in Cod. Aug. Tom. I. p. 151.

§. VII.

*Cura patris
furiosi &
prodigi filio
potius defer-
tur, quam
extraneo si
probus sit
filius & so-
brie vivat.*

Tradidimus de scribis, quorum igniculi quidem nondum extincti sunt, & quorum virtus, ut vinum bonum, aetate non coacuit, sed qui tamen propter corporis infirmitatem, in sinu propinquorum requiescere, & vacatione curarum familiarium uti maluerunt. His quidem non invidemus illud, quod HORATIVS FLACCVS votis omnibus expetendum iudicavit:

Frui paratis & valido mihi,

Latoe, donec; at, precor, integra

cum mente, nec turpem senectam

degere, nec cithara carentem 2).

Tristior autem illorum conditio, qui, praeter naturalem senectutis morbum, animi etiam viribus & iudicandi facultate, aetatis aut morbi vitio, deficiunt. Hi enim, cum testamentum condere non possint, ex XII. tabularum praescripto, sunt in *legitima* curatione agnatorum. §. 3. I. *de curator.* Hoc moribus deinde, & ipsa XII. tabularum lege, ad illos porrectum est, qui neque finem, neque tempus expensarum habent, sed bona sua dilacerant, dissipant & profundunt, & generaliter, qui *sanis moribus non utuntur.* L. 1. pr. D. *de curat furios.* VLPIANVS enim furiosis comparat prodigos, qui, quamvis ex sermonibus mentis suae compotes esse videantur, tamen sic tractant bona sua, ut nisi eis subueniatur, deducantur ad egestatem, & rerum suarum furiosum exitum facturi esse videantur. L. 12. §. 2. D. *de tutor. & curat. dat.* Sed hos quidem, qui ex morbo furere coeperunt, cum non intelligant, quid de ipsis fiat, etiam a filiis regi posse, non dubitatur. L. 1. §. 1. D. *de curat. furiosor.* L. 12. §. 1. D. *de tutor. & curat. dat.* CELSVS & FABIANVS apud SENECAM, qui resistunt filiis, ne patri curatores dentur, tamen concedunt, ut pater, qui ex morbo furere coeperit, a filio sanetur a). Hoc pietatis officium etiam matri furiosae a filio deberi, VLPIANVS L. 4. D. *de curat. furios.* observavit. IVSTINIANVS hanc curationem parentis furiosi non potestatem, sed *obsequium & diligentiam* appellat, & ita necessariam esse iudicat, ut, qui parentes furiosos neglexerint, ab his resipiscentibus exheredari possint. Immo vero, si admoniti ab extraneis, curam parentum dimiserunt, illamque aliis, misericordia ductis, reliquerunt, placuit, filios tanquam indignos hereditate excludi, eamque ad illos transferri, qui curam furiosi susceperunt. Nou. 115. c. 3. §. 12. Haec igitur curatio non solum *legitima*, sed etiam *necessaria* videtur, cum *iactura hereditatis* puniantur, qui parentes furiosos neglexerunt. Nolo te morari in negotio, quod alii trecenti tractauerunt. Hoc vnum meretur observari, vix posse filium diu, nisi curator constitutus sit, in

2) HOR. Carm. Lib. I. Od. 31. v. 17.

a) SEN. Lib. II. Controv. XI. in diuif.

in rebus parentis & rei familiaris administratione, sine incommodo versari. Neque enim illa, quae speciale mandatum desiderant, suscipere audebit, cum in iudicio non facile admittatur pro furioso, quamvis cauere velit, patrem furiosum rem ratam habiturum esse. Certe non expectari potest, ut rem ratam habeat pater furiosus, qui non intelligit, quid fiat, & omnia ignorat. Hinc recepta est regula, neminem, ne filium quidem, cum *cautione de rato* pro furioso interuenire posse, sed huic curatorem dandum esse a praetore. *L. 2. §. 1. D. de procur. & defens.* Acquirere tamen patri furioso eiusque bona amplificare poterit filius, propter *unitatem personarum*, cum patria potestas non finiatur morbo patris furiosi. *L. 25. C. de nupt.* *ULPIANVS* enim docuit, *furorem* parentum non obesse *patriae potestati*, cum *reliquiae* quaedam *voluntatis*, in patre furioso remanere videantur. *L. 8. pr. D. de his qui sui vel alien. iur.*

Sed *VARRO* quidem & Praetor, ut diximus, non substiterunt in furore, qui ex morbo conceptus est, sed illum, qui moribus sanis non utitur, furioso compararunt. *VARRO* ait, non minus ac furiosum ad *agnatos & gentiles* remittendum esse eum, qui sumptus atque impensas fecerit, cum videat fructus pro impensa ac labore non reddituros esse ^{b)}, hoc est, qui temere opes profuderit & furiosum rerum suarum exitum facturum esse videatur. His quidem Praetor, ex moribus populi romani, & ex XII. tabularum lege, propter *nequitiam* interdicebat bonis & curatorem dabat hac formula: Quando tua bona paterna auitaque *nequitia tua* disperdis, liberosque tuos ad egestatem perducis, ob eam rem tibi ea re, commercioque interdico ^{c)}. Hi igitur *interdicti* appellantur propter morum insaniam, quibus *ULPIANVS* etiam filium curatorem dari posse iudicauit. *L. 1. §. 1. D. de curator. furios.* *L. 12. §. 1. D. de tutor. & curat.* Sed, quis non videt, durum esse, & irreuerenter factum videri, si patri a filio insani mores & *nequitia* obiciantur? Itaque obseruandum est, quosdam etiam sine *nequitia*, fragilitate quadam & remissione animi delirare, resque suas profundere, simplicitate sua & aliorum *nequitia* *deceptos*, quos *dementes* & mente *captos* appellamus. Igitur filius, qui patri prodigo & negligenti vult curator dari, non tam *nequitiam* patris, quam potius *dementiam* & remissionem animi, propter quam pater rebus suis superesse nequeat, praetori indicabit. *FABIVS QVINCTILIANVS* tractauit eiusmodi speciem, in qua filius curationem bonorum petit propter patris *dementiam* & profusam liberalitatem. Ait autem *FABIVS*, multa quidem patri *grauia* obicienda esse in hoc argumento, sed suadet filio, ut doleat eius valetudine, & ostendat, miserrimam esse hanc

^{b)} *VARRO* de re rustica Lib. I. c. 2. §. 8.
tit. 4. §. 7.

Fasc. XI.

^{c)} *PAVLLVS* recept. sentent. Lib. III.

hanc eius necessitatem, nec hoc paucis modo verbis, sed toto colore actionis, ut id eum non dicere modo, sed etiam vere dicere appareat ^{d)}.

Triste igitur officium obibit filius, qui patri luxurioso vult curator dari. Quapropter LABEO praecipit apud VLPIANUM, actionem *verbis in factum* temperandam esse, ut bonae fidei mentio fiat, ne *dolus malus* ac *nequitia* patri facile obiiciatur. *L. 11. §. 1. D. de dolo malo.* Sed verbis temperabit actionem, si *nequitiam* tegat & emolliat humanitate orationis & significatione tristissimi doloris. CAROLVS IV. in Aurea Bulla praeter furorem notauit *famosos & notabiles defectus*, propter quos non debeat aliquis hominibus praeesse, quibus verbis credo ab Imperatore *dementiam* & morum insaniam attingi ^{e)}.

Nihil igitur arroganter & superbe fieri debet a filio, qui patris curam suscipere & cauere vult, ne quid res familiaris capiat detrimenti. Mitissimam potius causam debet eligere, propter quam patri curatorem petat. Ita minori furioso, ANTONINVS imperator, potius ut minori, quam ut furioso aut dementi voluit curatorem dari, ut famae & honori hominis iuuenis parcatur. *L. 3. §. 1. D. de tutelis.* Filio certe non debet plus licere, quam quod ipsa necessitas postulat, ne pietatis legem deseruisse videatur.

Ceterum bene sperat praetor de filio patris prodigi & interdicti. Hunc enim facilius a filio regi posse arbitratur, qui patris etiam dementis iram & indignationem affectu & sermone familiari, blanditiis & obsequio facilius, quam extraneus mitigaturus esse videatur, ne illa calamitas intolerabilis parenti fiat. Ita PAPINIANVS maritum *sermone maritali* facilius vxoris offensam & iniuriam placare posse iudicauit. *L. 3. D. si quis aliquem testari prohib. f)*

Hoc vnum tamen desiderat praetor in filio, ut probus sit & sobrie vivat, cum velit se patri curatorem dari. *L. 1. §. 1. D. de curat. furios. & L. 12. §. 1. D. de tutor. & curat. dat.* Timeatur enim in filio paternae luxuriae & improbitatis hereditariae exemplum. *L. 5. §. 1. C. ad L. Iul. Maest.* Magna igitur praetoris prouidentia opus est, ne filium luxuriosum patri luxurioso curatorem praeficiat, neue totam rem familiarem in summum discrimen ac periculum adducat. SENECA habet *luxuriosum patrem* cum *filio luxurioso* litigantem, inter quos poterat conuenire, quia similes erant, & pater filium & filius patrem volebat imitari ^{g)}. Hi igitur si *communi consilio* rem familiarem dissipent & consumant, apparet, virosque ad extremam perniciem peruenturos esse. Quapropter multum arbitrio praetoris relinquendum est, ut curatorem probum praeficiat parenti.

Disce-

^{d)} QVINCT. Inst. Orat. Lib. II. c. 1.

Praefidis disp. de privilegio corporis integri proceri & robusti §. 5.

Praefidis disp. de sermone maritali.

^{e)} Aurea Bulla c. 25. §. 3. vid.

^{f)} vid.

^{g)} SENECA Lib. II. Controu. 14.

Discedam ab hoc loco, si adiecero, arbitrium de prodigalitate & morum infania, inprimis si talia honestioribus personis & opulentioribus obiciantur, magis ad principem, quam ad magistratum municipalem pertinere. Placuit enim, Magistratus quidem de his rebus cognoscere, prodigos pro dignitate personarum modeste obiurgare; sed, si nihil proficiant, de his causis ad optimum principem referri iussi sunt: Daß sie dergleichen Personen vor sich erfordern, und sie von dem siederlichen und verschwenderischen Leben ernstlich und nachdrücklich, jedoch nach Beschaffenheit derer Personen mit gehöriger Bescheidenheit, abmahnen, und daferne sie keine Besserung von sich spüren lassen, unserer Landes-Regierung, mit Anführung und Vorstellung derer hierüber erlangten sicheren Nachrichten und Umstände ihren pflichtmäßigen Bericht erstatten sollen ^{b)}.

§. VIII.

Habebit igitur pater filium curatorem, si vel ipse eum elegerit, vel magistratus illum dederit dementi aut prodigo parenti. Superest, ut discquiramus, quis sit exitus illius curationis, & quid a filio patris curatore exigatur. MARCVS TYLLIVS hanc praecipuam tutelae & procurationis legem esse iudicat, ut ea ad utilitatem istorum, qui commissi sunt, minus vero ad illorum, quibus commissa est, geratur ⁱ⁾. CLAVDIVS certe TRYPHONIVS apud SCAEVOLAM non patitur, tutores lucrum facere ex tutela & curatione. L. 58. pr. D. de adm. & per. tut. Quamvis enim filius, si a patris hereditate abstinuit, aes alienum a patre contractum soluere inuitus non cogatur, L. 2. C. ne filius pro patre. tamen creditoribus patris tenebitur, si quid lucri retinuerit ex cura rerum paternarum. Longobardorum legibus filius, qui a patris creditoribus convenitur, debet iurare, quod nihil retinuerit ex patrimonio paterno ^{h)}. Luculenter MODESTINVS praecipit, curatores semper teneri, si quid dolo fecerint, aut si quid retinuerint ex munere curationis, etiamsi dominus, qui in cura illorum fuit, illis remiserit necessitatem reddendarum rationum. L. 20. §. 1. D. de liberat. legat. L. 28. §. 9. eod. SCAEVOLA omnes procuratores, licet a patre aut propinquis constituti sint, conveniri posse, ait, si quid non ex bona fide, sed fraudulenter gessisse videantur. L. 60. §. 4. D. Mandati. Igitur, si nihil lucri retineri debet, expediendum est, an filius curator semper rationes reddere debeat, si patris bona & fortunas ut curator legitimus administravit. Generaliter quidem ULPIANVS ad officium tutoris pertinere

S 2

cre-

^{h)} Mand. wider das Aufborgen junger Leute, §. 7. de dato Warschau den 21. April. anno 1724. in Beplagen der Erl. Proceßordnung p. 125. ⁱ⁾ CICERO de officiis Lib. I. c. 25. ^{k)} L. Longobard. Lib. II. Tit. 20. 21. apud Lindenberg. in Cod. LL. antiq. p. 616. Ir. Const. Sicul. Lib. I. Tit. 54. p. 731.

credit, ut *rationes actus sui* conficiat, cum, si hoc omiserit, iudicio tutelae teneatur. *L. 1. §. 3. D. de tut. & rat. distr. ab.* Sed in filii administratione, videtur discrimen aliquod admittendum esse. Multum enim interest, utrum filius ab ipso patre sene, & mentis compote electus, an a magistratu constitutus sit curator. Senes quidem, qui filiis bonorum curationem committunt, ut supra diximus, plerumque venditionis colore, aut locationis titulo utuntur, & contenti sunt *pensione annua* promissa, aut si *fructus reservati* cum pretio venditionis constituto a filio praestentur. In his igitur speciebus, cum filius non secus atque emtor aut conductor bona administret, *rationes* ab illo exigere non possunt. *Coheredes* etiam filii conqueri non possunt, quamvis *uno nummo* facta sit conductio, aut venditio, cum pater etiam donare possit filio partem patrimonii, & prohibere, ne donata ab ipso conferantur. *L. 46. D. Locat. conduct. L. 38. D. de contrah. emt. & vend. L. 66. D. de iure dot.* Hoc enim solum inter liberos requiritur, ne unus coheredibus suis ita praeferatur, ut ceterorum *legitimae portioni* aliquid per fraudem detraharur. *Const. Elect. Sax. 12. P. 2.* Filius igitur evitabit difficultatem *rationum reddendarum*, si pater tantum *ali* velit cum sua familia ex fructibus bonorum, quae filio administranda commendavit. Certe, si nihil inter vivos de ea re actum fuit, pater testamento filium curatorem necessitate illa liberare & praecipere potest, ne rationes ab illo exigantur. *L. 31. §. 2. & 4. D. de liberat. legat.* Immo vero, si modicum sit praedium, cuius fructus facile a familia consumi possint, capi potest coniectura, quod pater noluerit filium scrupulosa difficultate rationum reddendarum onerare ¹⁾.

Res magis impedita est, si magistratus patri prodigo aut dementi curatorem dederit, ne res parentis consumantur. *L. 1. pr. D. de curat. furios. L. 12. §. 1. D. de tut. & cur. dat.* D. enim *fratres* rescripserunt, filio tunc demum permittendam curationem patris, si *probus* sit & *sobrie* res administret. *dict. L. 12. §. 1. D. de tut. & curat. dat. L. 1. §. 1. D. de cur. furios.* Sed de vita sobria & probitate filii vix constare potest magistratui, nisi *rationes* annuae cum inventario exhibeantur. Ipse pater, qui filiorum, quos emancipavit, impuberum tutelam legitimam suscepit, rationes reddere iubetur, nisi filius illi postea remiserit hanc necessitatem. *L. 28. §. 3. D. de liberat. legat.* Neque mater, quae tutelam gessit, ad secundas nuptias festinare potest, nisi antea rationes reddiderit administrationis suae. *L. 2. C. quando mulier.* Multo minus igitur filio parcat praetor, cui *parentis curatio* delata est a magistratu. *Saxones* quidem *legitimum curatorem*, & proximum heredem, liberalius tractandum esse censuerunt. Hic enim liberatus est necessitate rationum reddendarum, si dominum pro modo facultatum aluerit, ex fructibus bonorum: Wo aber der Vormund auch zu gleich

¹⁾ vid. Praesid. disp. de tutore aneclogisto §. 3. sequ.

gleich der Erbe ist, da darf er niemanden des Kindes Guth berechnen, noch Bürgen setzen. 1. Ldr. Art. 23. ^{m)} Igitur hoc iure *filius unicus*, cui patris curatio permilla est, *rationes* reddere non cogetur. Sed si *coheredes* habeat, quorum interest, bona paterna & auita conseruari, vt tute lae, vel negotiorum gestorum, vel familiae eriscundae iudicio, compelli potest, vt rationes curationis coheredibus exhibeantur: Wer aber des Kindes Erbe ist, dem soll des Kindes Vormund von Jahren zu Jahren des Kindes Guth berechnen und ihm erweisen, daß er es wider Pflicht nicht verthue, bis das Kind zu seinen Jahren kommen ist. 1. Ldr. Art. 23.

Iure imperii curatores, nullo discrimine constituto, singulis annis non solum post *interpellationem*, rationes reddere, sed etiam *sponte* illas offerre debent: Sie sollen jährlich nicht allein auf Erfordern der Obrigkeit, sondern auch selbst, wegen ihres anbefohlenen Amtes, um ihre Verwaltung, Rede und Antwort geben. *Reform. Polit. de anno 1577. Tit. 32. §. 3.* Hoc etiam Serenissimo Legislatori Saxoniae placuit, *Const. Elect. Sax. XI. P. II.* daß alle Vormünder, ohne Unterschied, jährlich ihrer Verwaltung halber, Rede und Antwort geben, auch gebührliche Rechnung thun sollen ⁿ⁾. Certe nec matri nec auiæ permissum, vt fructus cum alimentis annuis compensent, sed vtraeque rationes reddere iubentur. *Dec. Elect. Sax. 62.* Praeterea sapienter constitutum est, vt rationes *propinquis & heredibus* singulis annis expungendae, a tutoribus exhibeantur: Daß die Obrigkeit von allen Tutoren ohne Unterschied die Rechnungen abfordern, dieselben denen nächsten Freunden übergeben, und von ihnen justificiren lassen solle. *Resol. Grau. de anno 1612. Tit. 2. von Iustit. Sachen. §. 6.* Hodie igitur, onus reddendarum rationum, frustra deirectabit filius, quem magistratus dedit patri curatorem. Alio enim modo intelligi non potest, vtrum *sobrie* viuat, an patrimonium cum damno coheredum dissipet & corrumpat. Quia tamen in parente etiam prodigo & furioso, quasdam *voluntatis reliquias* manere arbitramur, *L. 8. pr. in fin. D. de his qui sui vel alien. iur.* merito magistratus, communi voto omnium parentum, hoc dare debet, ne nimis *scrupulose* rationes a filio querannis exigantur. Sapienter Imperatores THEODOSIUS & VALENTINIANUS obseruarunt, *durum & inhumanum* esse, si rationes rei familiaris, patre superflite, protrahantur in apricam lucem, atque ira vel *paupertas* eius detegatur, vel diuitiae, quas viri boni occultare malunt, inuidiae aduersariorum exponantur. *L. 2. C. Quando & quibus quarta deb.* Hac de caussa ALEXANDER permisit tutori, vt pupillo alimenta, arbitrio

^{m)} vid. IO. PETR. a LVDEWIG libellum de different. Iur. Rom. & German. in fructuum attribut. in primis tutelae fruct. p. 6. Item in comment. ad Auresan Bullam P. 2. p. 962. Heineccii Elementa Iur. Germ. Lib. I. Tit. 15. p. 348. sequ.

ⁿ⁾ vid. DE BERGER Oecon. Iur. Lib. III. tit. 5. §. 2. not. 1. p. 711.

trio tutoris innocentis, sine interuentu iudicis, praestentur, ne *secreta patrimonii* pandantur cum damno & iniuria pupilli. *L. 2. C. de aliment. pupill. praestand.* *) CAROLVS V. ne quidem *furta domestica*, a proximo herede facta, nemine accusante, *ex officio* a magistratibus inuestigari aut puniri voluit, ne arcanæ rationes familiae contra parentis votum extraneis prodantur. *Ord. Crim. Carol. Art. CLXV.* So einer etwas nimmt von Gütern, deren er ein nächster Erbe ist, soll der Richter in diesen Fällen und Amts wegen nicht klagen oder strafen. Multo magis igitur parceretur filio innocenti & bono viro, qui sine suspitione delicti res domesticas administravit.

§. IX.

De patre facultatibus lapso.

Egimus de quibusdam *pietatis* officiis, quae parenti a filio cum *gemitu* praestantur. Sed non minus *flebile* est illud, quod patres, *lapse bonis & facultatibus*, a filio expectant. *L. 7. C. de cessione bonor.* Qui enim defierunt soluendo esse, ideoque, orto *concurso creditorum*, *miserabili* beneficio *cessionis bonorum* vsi sunt, his necessitatibus interdum a filio succurri volunt, ne causa desperata ab extraneis negligentius & remissius curetur. *L. 8. C. de cessione bonor.* Neque dubito, quin *filio* debitoris *cura litis* a iudice deferri possit, vt, praestito prius solenni iureiurando, creditoribus parentis respondeat, & patrem debitorem, oppositis exceptionibus, defendat. Cum enim ipse debitor, aut eius procurator mandato debitoris, cum creditoribus, praestito iureiurando, litigare possit; nihil impedimento est, quo minus filius debitoris *curator litis* a magistratu dari queat. Erl. Proc. Ordn. *Tit. 41. §. 4.* Filio enim, occultae rei familiaris rationes magis, quam extraneo perspectae sunt, vt res perturbata commodius ab eo expediri posse videatur.

Sed plus difficultatis obiicitur, si filius debitoris etiam ad *curationem bonorum*, pendente concurso, a iudice admitti velit. Placuit enim, ipsum debitorem, orto concurso, ab omni bonorum administratione prorsus excludi, illamque aliis, quorum fides iureiurando creditoribus obstricta sit, mandari. Erl. Proc. Ordn. *Tit. 41. §. 1.* Der Schuldner soll von aller Concurrenz der Administration gänzlich ausgeschlossen seyn. Dispiciendum est igitur, ne fraus fiat creditoribus, si administratio bonorum, filio debitoris, quasi *curatori bonorum*, relinquatur. Tota haec res, arbitrio boni viri regitur, qui ex his, quae circumstant, aestimabit, quid vtilissimum esse videatur. Certe, si filius emancipatus sit locuples, aut idonee caueat, nonnunquam tutius ipsi curatio bonorum committetur. Ipsius enim filii maxime interest, vt studeat ex illo naufragio aliquid seruare, ne ipse filius, bonis dissipatis, & creditoribus delusis, contagione calamitatis paternae & domesticae

*) vid. Leipz. Vormundschafts Ordn. §. 31.

sticæ contaminetur. Forte etiam expensis & sumtibus, qui in *sequestrem* fiunt, facilius parceretur, si filium sequestrem eligamus. Si tamen filius ipse sit creditor, vel debitor parentis, diligentius cauendum est, ne suam potius utilitatem filius procuret, quam communem causam creditorum. Mercatoribus vero, orto concursu, non prorsus omnis negotiatio interdicatur, sed institores, quibus vsi sunt, aut alii viri idonei illis adiungi possunt, sine quorum consilio & consensu nullum negotium ab ipsis contrahatur. Hac de causa, nec *filius* mercatoris, qui patris institor fuit, videtur excludendus esse p).

§. X.

Venio ad *captiuos*, quibus non solum bonorum suorum administratio *De patre cap-* adempta, sed qui etiam *vinculis* tenentur, & libere spiritum ducere non *prius & ab-* possunt. In tam tristi casu inprimis eminere debet filiorum pietas, ne *sente.* captiuos parentes deserant, quorum conditio ipsa morte & omnibus suppliciis durior videtur. Hoc officium *IUSTINIANVS* maxima seueritate liberis inculcandum esse censuit, ideoque iacturam hereditatis paternae illos pati voluit, qui parentibus captiuis succurrere detrectent. Haec curatio, cum tristis & rarissimi exempli esset, postulauit *formam singularem*, quae a *curae communis* regulis discedit. Filio enim permittitur plenissima potestas, ut res paternas, sine *decreto magistratus*, & sine speciali mandato & pignoris iure obligare, & quaecunque negotia contrahere possit, pecuniae corradendae causa, qua pater captiuus redimatur. *Nouell. 115. c. 3. §. 13. in fin.*

Captiuis proximi sunt *absentes*, qui bona sua, nullo procuratore constituto, sine custodibus dereliquerunt. Hi quidem, vel a barbaris capti, vel peregre mortui, censentur: cum nemo liber & viuus tam negligenter res suas habeat, ut ne quidem per epistolam, ad quem *bona sua* peruenerint, seisciteretur. Suspiciamus igitur illud, quod *AENEAE, PALINURI* mortem cogitanti, in mentem venit q):

nudus in ignota, Palinure, iacebis arena.

Quae suspicio cum incerta sit, & nos decipere interdum possit, expectamus tempus, quo absens annum septuagesimum exegerit, ut coniectura, quam de morte absentis facimus, temporis lapsu confirmetur. Quia tamen *probabilis* haec est coniectura, interim *proximis heredibus*, praestita cautione, *curatio bonorum*, moribus plerorumque locorum committi solet, qui hereditatem, quasi ad se *pertinentem*, aut ad se certe *peruenturam*, occupant & administrant. *Rationes* etiam *reddere* tantisper non coguntur, & cautione liberantur, anno septuagesimo, postquam absens natus est, exacto.

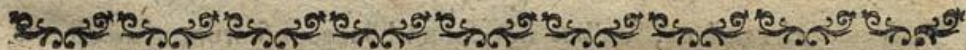
Ex

p) Mandat wider die Banqueroutiers §. 5. de dat3 Dresden am 7 Jan. Anno 1724.
q) VIRG. lib. V. Aene d. v. 871.

Ex his intelligetur, patris absentis curationem, filio eius, tanquam *proximo heredi*, quamvis *impubes* aut *minor* sit, a iudice merito deferri, ut bona ab ipso potius, quam extraneo, aut certe per curatorem filio adiunctum, nomine filii administrantur. Sed de hac absentium cura plures diligentius exposuerunt *).

*) BENED. CARPZOVII Iurispud. forens. Rom. Saxon. P. III. Const. 15. def. 48. sequ. Io. Schilteri Praxis Iur. Rom. in foro Germ. Exerc. 15. Lib. V. tit. 4. § 71. sequ. Georg. Beyer Specimen Iur. Germ. Lib. I. c. 27. §. 44. sequ. Praesid. disp. quando curator absentis heredes aequae propinquos a successione excludat.

CIII.

O B S E R V A T I O N E S
D EFRUCTIBVS PRATORVM
ANTE TEMPVS PASCENDI PERCEPTIS.

Von der Wiesen-Nutzung zu geschlossenen Zeiten.

AD LEGEM XXXI. D. DE VERBORVM SIGNIFICATIONE.

VITEMBERGAE, DIE OCTOBRI8 C1819 CCLIV.

Lex XXXI. D. de verborum significatione.

VLP IANVS Lib. XVIII. ad Edictum.

Pratum est, in quo ad fructum percipiendum falce duntaxat opus est: ex eo dictum, quod *paratum* sit ad fructum capiendum.

§. I.

MARCVS PORCIVS CATO, in libro, quem de re rustica confecit, agro, ait, ut homini, quamvis quaestuosus sit, si etiam sumptuosus fuerit, parum relinqui a). Veteres enim rustici fructus *inutiles* putabant, qui magno *sumtu & labore* quaerendi essent; cum, si impendium cum

Pratorum fructus naturales sunt, hinc non pertinent ad heredes fructuarii, nisi ab

a) CATO de re rust. cap. 1. §. 6.